

Un nou espai per a 'visualitzar el potencial feminista'

Ca la Dona és un espai "físic, polític i simbòlic –explica Betlem Cañizar, una de les responsables de l'entitat–, que ha esdevingut un referent del moviment feminista al marge de les diferències que hi puguin haver entre els diversos corrents i grups". Aquest espai va ser pensat des del principi com un punt de trobada i debat, però no va ser gens fàcil d'aconseguir un local. El 1988 van ocupar unes dependències municipals durant onze dies per aconseguir que l'Ajuntament de Barcelona accedís a subvencionar-ne un.

Ara les coses han canviat molt. L'anterior regidor del districte de Ciutat Vella, Carles Martí, es va posar en contacte amb Ca la Dona per oferir-los la possibilitat de situar-se al barri Gòtic. La proposta formava part de l'estratègia municipal de rehabilitar antic palaus medievals i renaixentistes cedint-los a entitats civils i ONG.

"L'acord tampoc no ha estat fàcil –apunta Cañizar–, i encara queden

Després de vint anys d'existència, Ca la Dona es proposa un salt qualitatiu de primer ordre amb la rehabilitació d'un antic palau al carrer de Ripoll de Barcelona per a instal·lar-s'hi. Serà un dels pocs casos en què un espai tan cèntric i emblemàtic serà gestionat per la societat civil.

punts per acabar de definir, com ara quant temps durarà la cessió." Però ja s'ha decidit que Ca la Dona ocuparà l'edifici del carrer de Ripoll, 25, remodelat al segle XVIII –i que acull un jardí romàntic catalogat–, encara que té uns orígens que es remunten molt endarrere: una part de les parets de l'edifici foren construïdes aprofitant els pilars de l'aqüeducte romà.

Un projecte de totes. El nou emplaçament de l'entitat feminista té uns avantatges evidents, però també pre-

senta problemes complexos. Entre els punts favorables, Cañizar destaca que és cèntric, a peu pla, amb bona accessibilitat. Aquests elements han de permetre, segons ella, de "visualitzar més bé el potencial feminista i mantenir el punt de referència per a un ampli espectre polític".

Però per a Ca la Dona quadruplicar l'espai útil i gestionar alhora un patrimoni històric important –s'estudia que una part del jaciment arqueològic es pugui visitar– també és una font de maldecaps. "Volem multiplicar, però sense haver de crear una estructura feixuga", remarca Cañizar.

Algunes de les solucions a aquestes qüestions ja poden quedar resoltes en el disseny del projecte de rehabilitació, dirigit per Sandra Bestraten, professora d'arquitectura a la Universitat Politècnica de Catalunya. "Volem convertir l'espai en un lloc sostenible i accessible en tots els sentits –explica Bestraten–, i això no vol dir tan sols estalvi energètic o instal·lació d'un ascensor, sinó també que Ca la Dona pugui mantenir la forma actual de funcionament." Això no és gens fàcil si és té en compte que aquesta entitat no té cap conserge, sinó que cada un dels trenta grups que la utilitzen té la pròpia clau. I Cañizar admet que no es pot demanar "que cada vegada que es vulgui fer una reunió s'obrin els 2.000 metres quadrats". Per tant, aquestes qüestions s'han de resoldre des del moment mateix de dissenyar l'espai.

Un edifici amb història

Les obres de rehabilitació de l'edifici del carrer de Ripoll, 25 han deixat al descobert restes arqueològiques importants, l'excavació de les quals és coordinada per Gisela Ripoll, professora de la Universitat de Barcelona. Aquesta arqueòloga –també sensible amb el moviment feminista– destaca sobretot els pilars de l'antic aqüeducte que proveïa d'aigua la ciutat des de l'època romana fins poc abans de l'any 1000. També s'hi ha trobat una estructura de combustió que probablement va ser un forn de pa. "Està documentat que cap al segle XIII hi havia uns forns de pa públics amb capacitat per a coure farina per a unes 400 persones", explica Ripoll. Precisament en aquella època el carrer s'anomenava *dels forns de Ripoll*, perquè pertanyien a aquell monestir.

Amb tot, Gisela Ripoll vol ser especialment prudent a l'hora de donar explicacions i prefereix no assegurar res de moment.

El projecte de rehabilitació preveu de recuperar als baixos de l'edifici un únic espai dividit sols pels típics arcs catalans, que van ser tapiats quan l'immoble fou dividit en múltiples habitatges. També s'hi vol rebaixar el terreny de més d'un metre, per tal que es puguin "admirar tota l'esveltesa dels pilars de l'antic aqüeducte", en paraules de l'arquitecta Sandra Bestraten.

La metodologia que s'ha seguit és poc habitual, però Bestraten la defensa amb passió: "Hem volgut fer un projecte participatiu, que impliqui les estudiants d'arquitectura i les futures usuàries a l'hora de decidir com ha de ser aquest espai. És un procés més lent, però el resultat és millor." Encara que pugui semblar utòpic, hi ha molts exemples internacionals d'urbanisme participatiu, sobretot a l'Amèrica Llatina. "Aquí sempre anem amb presses i no hi ha mai temps per a fer aquesta classe de debats, però, un cop acabat, sempre hi ha queixes i sovint fins i tot s'han de refer les obres", diu l'arquitecta.

Per a poder desenvolupar un projecte amb aquesta metodologia han tingut la sort que l'actual regidora de Ciutat Vella, Itziar González, també és arquitecta, especialista en projectes participatius, com ara el remodelatge de la plaça de Lesseps.

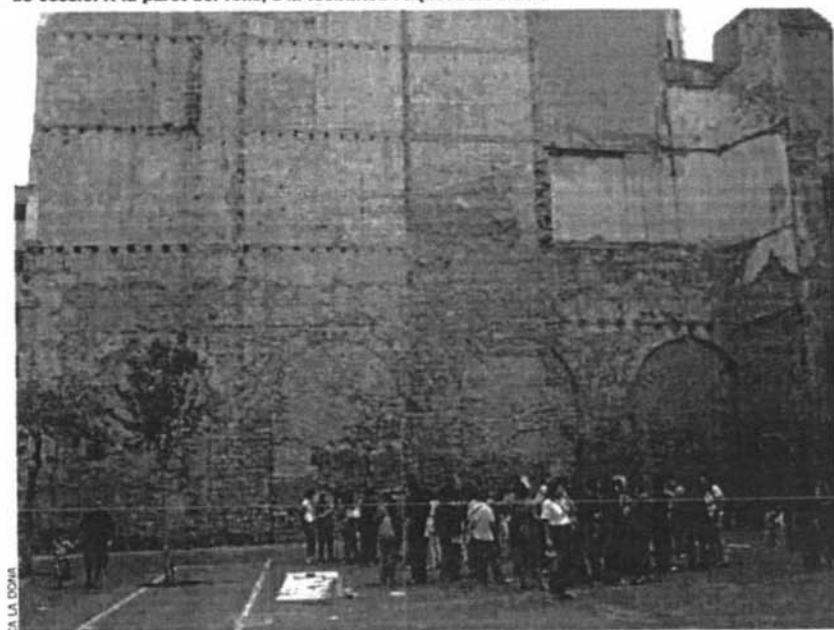
Per a Cañizar, aquesta participació té un valor afegit: "Des de Ca la Dona mai no havíem treballat amb les universitats. Tot aquest projecte ens permet de crear una xarxa de complicitats i cooperació amb diversos actors molt enriquidora."

Implicació institucional. Amb un pressupost global de 5 milions d'euros, el finançament és un altre escull important. Ca la Dona vol que aquests diners surtin de fons públics. Cañizar addueix, per a defensar aquesta pretensió, que "no és un projecte privat, sinó obert al públic, que a més inclou un patrimoni històric important i —aquest és un punt clau— l'edifici passa a l'entitat en forma de cessió temporal", atès que al cap de cinquanta anys tornarà a mans de l'Ajuntament. "Per tant, seria absurd que nosaltres financéssim la restauració d'un espai que en un futur recuperarà el consistori."

L'objectiu de Ca la Dona és que aquest projecte simbolitzi la voluntat de les administracions de dissenyar uns pressupostos amb perspectiva d'igualtat de sexes. Per això no van "picant porta per porta els diversos departaments", sinó que han establert un diàleg amb les seves interlocutores polítiques: la regidora de la Dona de l'Ajuntament de Barcelona, el Pla d'Igualtat de la Diputació de Barcelona i l'Institut Català de la Dona de la Generalitat. "La idea

Dues imatges de la festa que es va fer davant l'edifici del carrer de Ripoll, 25 per celebrar l'acord de cessió. A la paret del fons, s'hi identifica l'aqüeducte romà.

El nou espai
s'ha dissenyat
mitjançant un
projecte participatiu,
amb implicació
de les estudiants
d'arquitectura i les
futures usuàries

és que aquestes mateixes dones que es troben a l'administració assumeixin el projecte com a propi", cosa que, a més, garantiria que tingués una "incidència política transversal".

Encara falten uns quants anys per a la inauguració de la nova Ca la Dona, molta feina i ben probablement molts problemes. Però és ben segur que el camí avançarà fins ara ja no es tornarà a retrocedir.

Joan Canela i Barrull